

Громадська Думка

ПЕРЕДПЛАТА:

На місяць . — м. 50 ф.

„ 3 місяці 1 „ 50 ф.

(Ціна 1 прим. в таб. 5 ф.)

Часопись полонених Українців у Вецлярі.

ВИХОДИТЬ ЩО ТИЖНЯ В СУБОТУ.

АДРЕСА:

Ukrainischer
Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung
— in Wetzlar. —

ВИДАЄ „ВИДАВНИЧЕ ТОВАРИСТВО ІМЕНІ Б. ГРИНЧЕНКА“.

Ч. 23. (162).

Субота, 27. квітня 1918.

Рік IV.

До товаришів на робітничих коман- дах.

Генеральна Старшина і Командантура одержує багато листів, у яких товариші заявляють бажання їхати на Україну і просять дати їм відповідь листовно, чому їх не забирають досі з команд.

Але ані Командантура, ані Генеральна Старшина не мають змоги дати відповідь на кожний лист зокрема. Тому повідомляється всіх товаришів, що раніше, ніж прийде на них черга їхати, їх не можна стягнути з команд, і це не залежить ані від Генеральної Старшини, ані від Командантури.

Отже просить ся товаришів бути терплячими і ждати спокійно своєї черги, зостаючись на своїх місцях.

Українські Уста- новчі Збори.

З Києва наспіла вість, що рішенням Малої Ради постановлено скликати Українські Установчі Збори на день 12. травня с. р. Ті Установчі Збори мають укріпити законами те що виборила українська демократія протягом року революції під проводом Української Центральної Ради. Черговим їх завданням є прийняти українську конституцію, основні закони Української Народної Республіки.

На основі рішення Української Ради з днів 15—25 січня, Українські Установчі Збори мали зібратися дня 2 лютого с. р. Та проти їх тоді виступили російські та жидівські партії, що хотіли звільнити українську державу, та їм допомогла більшовицька хуртовина, що налетіла на Україну.

Та вона не зміела ні української держави, ні Центральної Ради. Коли Центральна Рада вернула ся до Києва, тоді безрадіні російські партії ураз із Жидами кинули ся всею силою агітувати за Установчі Збори в надії, що вони може на тих Зборах матимуть перевагу і повалить самостійну українську державу! На соціалістичних зборах російських партій ухвалюється заява, що до скликання Установчих Зборів теперішньої української державної влади не признається ся.

В цій справі станули перед українським Урядом два протилежні питання: або зараз і як найскоріше скликати Установчі Збори, або минути Установчі Збори і прийняти в Центральній Раді конституцію і закон про вибори та оголосити вибори до парламенту, який переглянув би основні закони, вироблені Центральною Радою і затвердив би конституцію.

Український уряд міг поминути Установчі Збори, бо не всі революції кінчили ся Установчими Зборами; тільки в Росії все відкладано до Установчих Зборів, привачуючи до цього нарід, який став сподіватися від них усього блага. Цей дошки ратунку для російського панування на Україні хопили ся російські жидівські партії і стали під'юджувати народні маси проти Центральної Ради за скликанням Установчих Зборів.

Та й серед українських умірованих кол, себто серед соціалістів-федералістів, появили ся голо-

си які забажали вдержати nadalі Центральну Раду, але перевести до неї більше елементів умірованих, себто представників міст та земств на Україні. Вони говорили, що Центральна Рада складається з рад селянських, робітничих і військових депутатів та з заступників від політичних партій. А тепер, коли військо вздемобілізоване і салдати вернули ся до громадських груп, то військове заступництво втратило своє право участі в Центральній Раді. Там робом опорожнились ся близько 200 місць, що їх займали військові депутати. То чи не добре було б на їх місце увести представників міст і земств, себто буржуазії? Влившись в цей спосіб „свіжої крові“ до себе, Центральна Рада повинна підготувати собі доброго заступника і з достоїнством закінчити тим актом найвищої мудрости, себто уступити місце у відповідний час парламентові, коли можна буде і треба з честю вийти зі сцени.

Коли перші роковини обходила Українська Рада з честю і славою — то другі роковини, коли б вона їх дожила, то вже було б нещасте для України. Чому? Бо це показувало би, що Україна перебула ще один рік серед ненормального життя з тимчасовим революційним органом, яким є Українська Центральна Рада, замість утворити вже місці й сталі установи.

Українська Центральна Рада зробила своє: вона оголосила самостійність і заключила мир. Та ще не має основних законів, адміністративного ладу, ще не переведено націоналізації природних багатств і не установлено монополій, не вирішено, що буде з федерацією. Може воля народу буде проти того, або за те — кому це відомо.

„Мудрий знає, коли йому годиться вмерти“ — каже стара мудрість, і ту мудрість поставила собі Українська Центральна Рада, яка досі стояла зі славою і честю оборонця українського народу. Тепер треба усвятити (санкціонувати) те, що „установлено“ Центральною Радою, бо тільки тоді на її законах буде печатать воля народу. А поки що на документах Центральної Ради немає ще підпису воля народу. Рада станула перед двома питаннями: або укріплити своє становище багнетами, або, не гаючись, оповістити скликання Установчих Зборів, передати їм власть, а може вийти зі сцени з честю і славою.

Українська Центральна Рада вибрала друге. Вона порішила скорити ся перед волею народу і вислухати його голосу. Схоче нарід

признати її поведінку гарним і красивим — добре, не схоче — теж добре, вона зложить в руки народу свою власть, щоб прапор українського революційного органу не був оплямлений узурпаторством (самовластом) і недостойним захватюванням влади „при допомозі хоч і дружнього, та все таки чужого штика“. Тоді Центральна Рада останеть ся на віки прекрасним революційним спомином України, найкращою сторінкою в її історії, слава та чиста перед цілєм світом.

І коли Установчі Збори згодяться на головні основи української політики, веденої Центральною Радою, і поставлять печатку під її історичні акти будови держави Володимира Великого — тоді заткнуться горла Москалям, Полякам і Жидам, що ніби побивають ся за народом, ловлячи свою рибу, як фарисей, бо воля Народу, висловлена на Установчих Зборах, усім буде найвищим законом України.

II.

Іван Нечуй-Левицький.

Початок квітня цього року визначив ся в українським життю втратою письменника Івана Семеновича Левицького, який займав одне з передових місць в нашій літературі і відомий в ній більше під псевдонімом „Нечуй“.

Родив ся він 1838 р. в містечку Стеблеві на Київщині, в сім'ї священника. Батько його був свідомим Українцем і старав ся виховувати дітей своїх на українських традиціях. В сім'ї о. Семена панувала українська мова. Поза сімєю будучий письменник залюбки обертав ся в колі селянських дітей і взагалі находив ся в рідній стихії, що в значній мірі впливало на розвиток маленького поповича в національним душі. Цей дитячий вплив рідної стихії не скінчив ся в дитячі роки і. Левицького. Уже в юнацьких літах, коли звичайно в душі людини формується ся основа головних переконань на все життя, обставини для будучого письменника склались так, що в його особі поволі розвивав ся тип свідомого сина рідного народу. Він щиро полюбив свою націю, свою матерню мову і з великою жадністю перечитував українські книжки, які були в батьківській бібліотеці. Вразіння дитячих і юнацьких літ лишили по собі такий глибокий відбиток в душі покійного, що ні духовне училище, ні семінарія, ні академія, де обривав ся Левицький, були не в силі погасити вогонь національного почуття в його душі, хоча в означених наукових закладах вимагалось од учнів уживання виключно російської мови, кожне українське слово висміювалось, а в

духовним училищі навіть практикувалися кара за „мушкетерські слова“. І в таких обставинах майбутній письменник зумів не тільки захопати, а навіть ще ліпше усталити свій світогляд. Тай не дивно! Стінами училища він не був остаточно відгороджений од рідної стихії. Не кажучи вже про те, що вакаційні місяці його звичайно протікали в рідному містечку, він і в самому Києві (Левецький учився в київськ. дух. семінарії й академії) проживав у таких людей, на яких ще не встигла покласти своє тавро русифікація.

На час його побуту в академії припадають як раз „великі реформи“ 60 років. Жива діяльність, яка тоді охопила всю Росію, відгукувалась і в стінах наукових закладів. Студенти київськ. дух. акад. теж не осталися пасивними глядачами „великих“ подій: вони уряджували товариські збори, де багато говорилось на національні й літературні теми, часто зачіналось і українське питання. Ці сходни дуже корисно вплинули на майбутнього письменника: вони остаточно зміцнили його національні ідеї.

Скінчивши дух. академію, Ів. Левецький учительовав спершу в полтавській дух. семінарії, а потім здав іспит на учителя гімназії і служив на цій посаді до 1890 року. Змушений хворобою кинути службу Левецький оселився в Києві, де жив до самої смерті.

Імя Івана Нечуя-Левецького це — імя одного з найбільш помітних у нас повістарів. Його числені повісті й оповідання визначають серйозним, вдумливим відношенням до народного життя й добросовісним вивченням його. Писані вони прегарною мовою і овіяні влучним українським гумором. В них яскраво відеркалюється епоха 60-х років — епоха скасування кріпацького ладу в Росії. Основне стремління автора — моральне обєднання всіх шарів українського населення на народних основах.

Народне життя в повістях І. Левецького малюється як образ лиха, вбожества й темноти. На думку автора скасування панщини — реформи недороблена: відсторонивши особисту неволю, вона не змінила економічно-громадських обставин, і селянин під гнітом злиднів і темноти мусів добровільно запродувати ся панам, а ті без серця й жалю експлуатували народні маси. Ці думки найвизрашійше виступають у повістях „Микола Джеря“ та „Бурлачка“; в останній автор зве нові порядки „маленькою новою панщиною“. В інших повістях („Дві московки“, „Рибалка Панас Круть“, „Баба Параска та баба Палажка“, „Кайдашева сім'я“, „Пропащі“ та инш. Ів. Левецький малює перед нами цілу нівку картин безпросвітнього вбожества й темноти, як наслідок тодішніх соціальних обставин.

В чудових нарисах із життя сільського духовенства „Старосвітські батюшки і матушки“, а особливо в повістях „Причеп“ й „Хмари“ ми находим яскраву люстрацію занепаду української інтелігенції, яка, крім егоїстичних стремлінь, не мала ніякої виразоної мети і під впливом русифікації надмірно відривнялась од простого народу. На думку автора тільки справедливі поділ праці та наука на рідній основі можуть збратати поріженні класи: „Треба й панам до роботи братись, розділити працю в простім народом, а вам (селянам) треба й до книжок, до науки. Як поділимось ми працею й наукою, то буде на світі добро,“ — каже письменник устами Радюка в „Хмарах“. Але, на жаль, українській інтелігенції бракувало таких позитивних типів, як Радюк.

Крім повістей і оповідань Левецький написав драми: „Маруся Богуславка“, „На Кожум'яках“, „Голодному і опеньки масо“.

Покійний не обмежував ся чисто художньою творчістю: иноді

він робив невеличкі екскурсії в області критики, публіцистики, історії і етнографії. Йому належать статті „Сьогочасне літературне ямування“, „Українство на літературних позовах в Московщині“, „Унія і Петро Могила“, „Перші київські князі“, „Татари й Литва на Україні“, „Мандрівка на Подляссє“, „В Карпатах“ і инш.

Але літературна слава Ів. Левецького ґрунтується на головним чином на його невмирущих повістях і оповіданнях: именно ними він забезпечив собі почесне місце на сторінках української літератури і обезсмертив своє імя.

Під старість художня творчість покійного значно ослабла, і все, що написав він за останні 25 років свого життя, не може збільшити його літературної репутації, але імя Ів. Левецького навкі останеть ся в пам'яті народній як імя яскравого виразника епохи „великих реформ“ 60-х років.

Помер славний повістар 2 квітня в 10 год. ранку, завідавши своєю майно на національні цілі.

Поховали його 4 квітня на Байковим кладовищі. Прах покійного проводив великий гурт українців і представники українського правительства.

Земля йому пером! Zet.

3 Української Республіки.

Болгарські взаємини з Україною.

З Софії доносять болгарська Телеграфічна Агенція: Уповноважений болгарського министерства для Києва проф. Шішманов і генеральний консул Мейков виїхали дня 21. квітня обняти свої посади на Україні.

(„Frank. Zeit.“, ч. 113).

Ціни збіжжя на Україні.

Після обрахування цін назначених українським урядом, виходить ціна жита по 5 карбованців за пуд на 406 марок за тону (1000 кг.), ціна пшениці по 6 карб. на 487 м. По обчисленню достави до Берліну платити ся за жито 550 марок, а 640 марок за пшеницю. Таким робом платять Німеччина українським селяням більше 140 марок за тону жита, а 200 марок за тону пшениці, ніж своїм селяням.

(„Gen. Anz.“, ч. 112).

Українсько-польське напруження.

З Відня доносять дня 29 квітня: Відносини поміж Поляками й Україною загострюють ся. З Києва повідомляють: Український воєнний міністер дістав телеграму з польського боку, що в боротьбі селян проти Поляків (коло Немірова) брали участь вільні козаци і вони підбурювали селян. З Канева (?) доносять, що польські війська пробували перейти через Дніпро. Міністер для польського населення на Україні домагається від Ради установлення власної комісії для дослідження перепадок поміж польськими військами й українськими селянами.

Після нашої гадки краще польському війську просто перебраться в Польщу, то не буде ніяких перепадок і не треба буде ніяких комісій і скарг на селян. Ред.

Українська телеграфічна агенція (У.Т.А.)

Українська державна телеграфічна агенція розпочала сими днями свою діяльність. Завдання агенції — обєктивне освітлювання всіх найвидатніших подій громадсько-політичного й соціально-економічного характеру, що відбуваються на Україні та за кордоном. Агенція

Закон про восьмигодинний робочий день.

(У відміну та поправку ст. ст. 64, 65, 68—70, 72—75 та 193—201 „Устава о промисловом трудѣ“).

Центральна Рада 7. лютого 1918 р. ухвалила:

1. Сей закон розтягається на всі підприємства, в яких прикладається ся наміна праця, незалежно як від розміру цих підприємств, так і від того, кому вони належать. Під підприємством розуміють ся: будинки, квартири й будівля або загороджені місця, в яких або в безпосереднім господарським звязку з якими наємні робітники, при участі господаря, чи під надвором відповідних осіб, ім поставлених, працюють над: а) добуванням сирих матеріалів; б) виробленням яких-небудь річей або продуктів; в) перерібною, конструуванням чи обробленням річей на продаж або в звязку з продажем; г) пранням, обробленням і чашенням одєжі, білизни та матерії.

2. Робітничим часом або числом робочих годин на добу вважається той час, в який згідно з умовою найму (ст. ст. 48, 60, 96, 98 і 103 „уст. о промисловом трудѣ“) робітник повинен бути в промисловій підприємстві і в розпорядженню завідуючого ним для виконання роботи (Примітка 1. В підприємстві роботах час, потрібний на спуск і повернення з шахти, вважається за час праці. Примітка 2. Робочий час робітників, які командують ся для виконання робіт поза межами промислового підприємства, встановлюється на особливій згоді з сими робітниками).

3. Робочий час, який встановлюється нормами внутрішнього розпорядку підприємств (п. 1 ст.

108 „уст. о промисл. трудѣ“) нормальний робітничий час) не повинен бути вище 8 годин на добу та 48 год. на тиждень, рахуючи сюди й час, потрібний на чищення машин та на заведення порядку в робітничім помешканні. Перед Різдом (24 грудня) та перед Трійцею праця зрачується в 12 год. дня.

4. Не далі ніж через шість годин від початку роботи повинна бути зроблена вільна перерва на відпочинок для Іжі. Са перерва не повинна бути коротшою від одної години. Вільними перервами в роботах зовуть ся такі, котрі визначені в нормах внутрішнього розпорядку; під час таких перерв робітник вільний в своїм часі й може вийти за межі підприємства. Під час вільних перерв машини, приводи та станки повинні бути зупиненими. Виняток з сей постанови дозволяється ся тільки для понаднормової (звержстроної) праці, яка веде ся згідно ст. ст. 18—22 цього закону, а також для тих машин і приводів, які встановлені для вентиляції, водовідливу, освітлення і т. инш.; крім того, роботи не можуть бути припинені в тих виробництвах, де припинення неможливе по технічним умовам, напр. нескінчене відливання, нескінчене вибілювання. (Примітка 1. Підприємства, в яких робота в законодавчій порядку або Головною Радою Праці визнана безперервною та веде ся на три зміни робітників на добу, норми про перерву не підлягають, але вони повинні дати робітничові право прийняття Іжі під час роботи). Основні організації Головної Ради Праці будуть видані окремо поруч з виданням закону про інспекцію праці. До організації Головної Ради Праці її майбутні функції виконує Головне Присутствє по фабричних і гірно-заводських спра-

вах в м. Києві, складене на підставі існуючих законів (Примітка 2. Коли робітник по умовам своєї праці не може залишити для прийняття Іжі місця праці, то йому призначається ся для сього по можливості місце або помешкання. Призначення особливого помешкання на означену мету обовязкове для тих робітників, які в роботах торкаються ся матеріалів, визнаних Головною Радою Праці як шкідливі здоровлю робітників (олово, ртуть і т. ин.).

5. Загальна продовженість нормального робітничого дня, рахуючи сюди й вільні перерви, не повинна бути вище десяти годин.

6. Нічним часом вважається ся час від 9 год. вечора до 6 год. ранку.

7. В нічний час забороняється користувати ся працею робітників жінок і мушн до 18 років.

8. Для підприємств, працюючих двома комплектами на дві зміни, нічний час рахується від 9 год. вечора до 5 год. ранку, а вільні перерви можуть бути вкорочені для кожної зміни на півгодини.

9. В тих випадках, коли по бажанню робітників (напр. в цегляних виробництвах) або в кліматичних умовах бажана установа більшої продовжености полудневих вільних перерв, Головна Рада Праці може дозволити відповідні відступлення від норм ст. 4—6 і 8 цього закону.

10. При найманні малолітніх осіб до 18-ти років, крім вище означених, прикладаються ся такі норми: а) у всіх підприємствах, показаних у ст. 1 сього закону, малолітні до 14 років до праці по найму не допускаються ся; б) робітничий час для осіб до 16 років не повинен бути більш 6 годин на добу; в) малолітні до 15 років не можуть брати участі в роботах, визнаних Голов-

ною Радою Праці шкідливими, як спеціально для малолітніх, так і для робітників усіх віків (ст. 13).

11. В число свят, коли працювати не належить (п. 2 ст. 103 „уст. о промисл. трудѣ“, зараховують ся обовязково всі недільні отє святочні дні: 1 січня, 6 січня, 27 лютого, 25 березня, 1 травня, 15 серпня, 14 вересня, 25 і 26 грудня, п'ятниця і субота страстного тижня, понеділок і вівторок Великодних свят, день Вознесєння і другий день Зелених свят, крім сього Національне Державне Свято 3 й 4 Універсалу (7 листопаду і 9 січня) (Примітка 1. Для робітників християнської віри дозволяється зарохувати другі свята замість неділі, згідно з законом Іх віри; в останніх свят, в сій ст. показаних, для них обовязкове занесення тих, які не показані в найближшій примітці. Примітка 2. По бажанню більшости робітників промислового підприємства або якого-небудь його відділу святочні дні 1 і 6 січня, 15 серпня, 14 вересня, 26 грудня субота страстного тижня та понеділок Великодних свят можуть бути змінєні вищими вільними днями).

12. При денній роботі на одну зміну найменша продовженість недільного і святочного відпочинку рахується за 42 години. При роботі двома змінами на 2 комплекти робітників, трьома змінами на 3 комплекти найменша продовженість недільного і святочного відпочинку для кожного робітника означається в 30 годин. В роботах, визнаних Головною Радою Праці по технічним умовам безперервними, дозволяється ся, як відступлення від сьих норм, установлення згідно з робітниками в свято і в неділю роботи на зміни в 12-годинною продовженістю роботи для кожної зміни, тка і з дозволенням 3-ї зміни вільного

має своїх кореспондентів в найголовніших центрах України, в Німеччині й Австрії. По змові агенція відкриватиме свої відділи і по інших закордонних центрах. Телеграми є трьох груп: першу групу можуть передплачувати ті видання, які бажають одержувати докладні відомости про всі світові події; другу — ті, що бажають одержувати телеграми в більш скороченім вигляді, а третю — ті, яким потрібні найцікавіші телеграми в дуже скороченім вигляді. Тимчасова ціна телеграм першої групи—1000 карб., другої 500 карб. і третьої 200 карб. на місяць. З „В. П. Л. й Ж.“.

Посольство в Мінська й Криму до Києва.

„Вісти з України“ доносять з Києва, що на Криму панує цілковита анархія. Большевики вимушують воєнні контрибуції. До Києва наспило посольство з Криму, яке домагається від Ради, проби вона прилучила Крим до України. Та й намісництва Мінська і Гомеля просять прилучення до України. („Gen. Anz.“ ч. 112.).

Оголошення незалежності Білорусі.

„Гоман“ подає такі відомости про організацію білоруського правительства:

Всебілоруський з'їзд у Мінську 18—20 грудня 1917 року обрав Білоруську Раду, що повинна була взяти в свої руки владу на Білорусі. Щоби виконати постанови з'їзду, Рада складала з себе виконавчий комітет, поповнений заступниками національних меншостей Білорусі—Сереїв, Поляків, Великоросів, Українців та Литовців. Комітет спиткував ся був послати свою делегацію на мирову конференцію до Берестя, але большевики не пустили її через фронт. 19. лютого комітет організував перше

національне правительство Білорусі Народній Секретаріат у такому складі:

Секретарство справ внутрішніх—І. Макреєв, міжнародніх—І. Воронка, просвіти—А. Смолич, судових—В. Белевич, господарства—І. Серєда, шляхів—В. Рєдька, фінансів—Г. Белкинд, опікування—Бодунова, великоруських справ—П. Злобин, почти і телеграфа—А. Карач, хліборобства—Т. Гриб, військових справ—К. Езавитов, управитель справами секретаріату і заступник голови—Л. Заць. Про склад секретарства людність оповіщена особливим актом.

Білоруська військова рада, яку були розігнали й арештували большевики, після того, як вони втекли, стала під порядкування Народнього Секретаріату, і білоруське військо тепер вичає від большевиків територію Білорусі. Командантом у війську настановлено члена секретаріату Езавитова. 9. лютого 1918. року Народній Секретаріат оголосив про незалежність Білорусі, не тільки окупованої німецьким військом, а й тієї, що була під Росією. До Білорусі мають увійти: Могилевщина та білоруські частини губерній Мінської, Гродненської, Віленської, Вітебської, Смоленської й Чернігівської.

Мир України з Росією.

З Києва доносять 18. квітня Українська телеграфічна агенція: Рада Народніх Міністрів Української Народньої Республіки постановила на засіданні 17. квітня таке рішення про мир з Росією: Предложення російського Народнього Комісаріату про мирові переговори з Україною приймає український Уряд. Мирові переговори будуть відбуватися в провінціононім місті Курської губернії. Вислана окремого кур'єра з цим рішенням до Москви.

(„Frank. Zeit.“, ч. 109).

Скликання Установчих Зборів України.

З Києва доносять 14. квітня: Мала Рада в Києві порішила скликання Українських Установчих Зборів на день 12. травня на основі грудневих і січневих виборів в доповнюючими виборами в тих повітах, в котрих ці вибори не відбули ся (через ігнавію большевиків. Ред.). („Frank. Zeit.“, ч. 107).

Україна й Румунія.

З Відня доносить „Норддайтше Алгемайне Цайтунг“. В Українських парламентарних колах заявляють, що між Українською Народньою Республікою й Румунією прийде до згоди про поділ Бесарабії. („Gen. Anz.“ ч. 92).

Виміна актів договору у Відні.

З Києва доносять дня 18. квітня: Рада Народніх Міністрів Української Народньої Республіки вислала члена Центральної Ради Андрія Яковліва, як українського представника до Відня. Новий посол є уповноважений у Відні перевести виміну актів ратифікації зі сторонами, що заключили договори з Україною. На тим самим засіданні поручено п. Дмитрові Дорошенко і Михайлові Полозову утворити комісію для висилки нот до нейтральних держав.

Будучий посол, висланий до Відня, є адвокатом і належить до партії соціалістів-федералістів.

Пан Дмитро Дорошенко, бувший губернатор Східної Галичини й Буковини, є гімназіальним директором, і входить у соціал-федералістичну партію.

П. Михайло Полозов є офіцером, належить до партії соціал-революціонерів і був членом української мирової делегації в Берестю.

(„Fr. Zeit.“ ч. 109).

Протест проти прилучення Бесарабії до Румунії.

З Києва дня 17. квітня доносить Українська телеграфічна агенція: Українська Центральна Рада після розгляду питання про анексію Бесарабії Румунією заявила на своїм засіданні дня 16. квітня слідує:

1) Українська Народня Республіка не признає рішення „Сфатуль Цері“ (Кривої Ради) про прилучення Бесарабії до румунського королівства тому, що воно не відповідає свободному виявленню бажання всіх націй, які заешкують області Бесарабії. Наслідком цього домагає ся Українська Народня Республіка свободи виявлення своєї думки з боку тих частин Бесарабії, які заявляють ся за прилученням до Української Народньої Республіки.

2) Українська Центральна Рада уповажнює Раду Народніх Міністрів звернути ся до Румунії, як і до держав четвертого союзу (Німеччини, Австро-Угорщини, Болгарії й Туреччини) з протестом проти такої системи насильства і давлення бесарабських народів. Українська Центральна Рада уповажє прокламацію з дня 9. квітня (прилучення Бесарабії з румунського боку. Ред.) нерішаючою і уповажнює свою Раду Народніх Міністрів ужити всіх способів, якими вона розпоряджає, щоби долю Бесарабії порішено в найближчій будучині на основі порозуміння з Українською Народньою Республікою і після виявлення волі всього населення Бесарабії.

(„Fr. Zeit.“ ч. 109).

Демобілізація Чорноморської флотії.

Рада народніх Міністрів Української Народньої Республіки ухвалила 50 мільонів на демобілізацію української чорноморської флотії. („Frankf. Zeit.“ ч. 109).

відпочинку в 24 години. На випадок внеску в норми внутрішнього розпорядку підприємства такого порядку святочної і недільної роботи для всіх майстерень і для деяких відділів кожний робітник таких відділів повинен користувати ся недільним відпочинком не менше одного разу на тиждень. (Примітка. Робітники, котрі в святочні й недільні дні повинні з'являти ся на короткотермінові, але по технічним умовам необхідні роботи (напр. перелопачення солоду, годівля робочої скотини), не можуть бути зайняті такими роботами більше двох годин, з тою умовою, що на другий після свята день одержують право заявити ся на роботу пізніше початку роботи на 2 години по загальному порядку).

13. По взаємній згоді завідувачого підприємством і робітниками останні можуть бути, відступаючи від порядку святкування днів, показаних в ст. 11, і ставити ся на роботу в святочний день замість відпочинку. При зробленій згоді треба се довести до відома відповідних урядових осіб, яким довірено надієр за виконанням сього закону.

14. Головні Раді Праці належить видачі постанови, які-б дозволяли по мірі дійсної необхідності відступати від норм, показаних в ст. 3, 5 і 8 для тих інституцій, які по своєму характеру задля задоволення громадських справ повинні виконувати роботу в нічний час або працювати нерівномірно в різні часи року (напр. роботи по освітленню або по водопостачанню міст).

15. В особливо шкідливих виробництвах та роботах, в яких робітники знаходять ся в умовах, не здорових для здоров'я, або в умовах професійних отрут (напр. роботах в сугарнях незвичайно ви-

сокої температури, або на ртутних і білихних заводах) робітничий час, показаний в ст. 5 і 8, може бути скорочений. Список таких робіт та виробництв в означеним для кожної окремої роботи продовженості робітничого часу, а також інших умов роботи, укладаєть ся Головною Радою Праці.

16. В підземних роботах жінки та підлітки, як хлопці, так і дівчата до 18 років не допускають ся.

17. Відступлення від постанов, показаних в ст. 3—5 і 8—12, допускають ся по згоді в робітниках і по ухваленню фабричної інспекції або інспекторів праці відносно робітників, зайнятих помічною працею, себто: біжучим ремонтом, уходом за кітлами, рудателами, приводами, за фабричним освітленням, водопостачанням і освітленням будинків, вартової і пожежної служби та взагалі такими роботами, без попереднього виконання яких промислова інструкція не може бути в той час приведена в рух, так і такими, котрі повинні бути виконані по необхідності після того, як інституція стане.

Такі відступлення допускають ся остільки, оскільки се дійсно необхідно, і в усякому разі в виконанні при наймі отсях правил: а) загальне число робочих годин за дві доби підряд не повинно перевищувати для кожного робітника 20 годин, за дві доби, коли буває ломка зміни, 24 години, бо кожний робітник, зайнятий показаними в сій ст. роботами, повинен бути увільнений від праці на 24 години підряд не менше 4-х разів у місяць.

18. Робота, яка виконуєть ся в незвичайний час, уважаєть ся за понадтермінову. Понадтермінова робота дозволяєть ся тільки при умовах, показаних в ст. ст. 19—22 сьо-

го закону, і оплачуєть ся подвійно.

19. Всі жінки та мушци до 18 років на понадтермінову роботу не допускають ся. Робітники мушци по ухваленню фабричної інспекції або інспекторів праці допускають ся тільки в таких випадках: а) коли понадтермінова робота викликаєть ся необхідністю скінчити почату звичайну роботу, яка через випадкову затримку по технічним умовам виробництва не могла бути зроблена в нормальній робітничий час і коли припинення сїєї роботи вночі викликало-б випускання матеріялів та механізму (до такої сєрії робіт можна віднести хімічні процеси, відливу і т. ин.); б) при виконанні роботи, необхідної для знищення небезпек, загрожуючої життю людей та майну, а також для знищення всяких випадків, які-б могли нарушити умови, технічно потрібні для нормального водопостачання, освітлення, каналізації або термінових громадських комунікацій; в) в роботах по необхідному ремонту на випадок випускання котлів, рудателів, приводів та взагалі непередбачених порушеннях в механізмах, вартатах або будинках (домах, греблях і бурових скважинах), які-б могли припинити роботу по всій інституції або окремоу її відділу; г) при виконанні тимчасових робіт в якому небудь відділі цілої інституції в таких випадках, коли через пожежу, через положки або небезпечні обставини робота того чи иншого відділу могла-б на деякий час бути припинена або зовсім стати, або тоді, як вона необхідна для повного ходу інших відділів сїєї інституції.

20. У випадку, визначеному в попередньому пункті (2 ст. 19), на понадтермінові роботи повинно бути спеціальне дозволення від комі-

сара праці або фабричного інспектора, де показуєть ся денна продовженість роботи та реченець її виконання. Про понадтермінові роботи, незначені в пункті б в ст. 19, інспекторам праці або фабричним інспекторам подаєть ся проста заява.

21. Всі понадтермінові роботи заносять ся в книжки по розцотам робітників особливо, в визначеним належної платі за роботу, крім того ведеть ся реєстр понадтермінових робіт для кожного робітника по контрольній книжці.

22. Понадтермінова робота по умовам, визначеним в ст. 19—21, допускаєть ся не більше 50 днів на рік для кожного відділу. Крім того зараховуєть ся кожний день понадтермінової роботи відділу, хоча б навіть в сєй день в ньому був зайнятий лиш один робітник.

23. Продовженість понадтермінової роботи кожного робітника не повинна в жаднім разі за дві доби перевищувати чотирі години.

24. Постанови, обмежуючи продовженість понадтермінових робіт (ст. 19—23) і вільних перерв у них (ст. 4—6), можуть не примінатись по згоді як з організаціями робітників, так і з окремими робітниками.

25. Закон сєй вступає в силу після його оголошення.

Винний в порушенню сього закону відповідає перед судом.

З оригіналом протоколу згідно: Заступник Голови Української Ц. Ради Аркадій Степаненко. Секретар Української Центр. Ради Микола Чечель. Стерджив: В. о. генерального писаря Ю. Гавський.

Український монетний двір.

Українське правительство рішило уладити український монетний двір у Києві. В тій цілі воно закупило в Ляйпцигу всі прилади, які там виготовлено для відбивання українських грошей, і перевозить їх у половині цього місяця до Києва, де устроює постійний український монетний двір.

В цих днях мають вийти нові українські гроші на суму 7 мільонів гривень. „Діло“.

Зносини України з Румунією й Швайцарією.

Київські газети доносять: послом до Румунії назначено українське правительство Миколо Михайловича Галагана, члена Малої Ради.

Український посол до Туреччини Микола Левницький, бувши членом мирової делегації, виїхав з Києва через Відень до Царгороду Швайцарської часописи доносять: Швайцарське правительство назначило дотеперішнього заступника Швайцарії при російському правительстві Одіє провізоричним (тимчасовим) заступником Швайцарії при українському правительстві. Разом з Одіє виїде в Петроград до Києва рада, зложена з швайцарських купців у Петрограді, яка займеться за завданням господарських зносин між Україною й Швайцарією. „Діло“.

Вибори з Холмишини до польської державної Ради.

До польських дивізіонів доносять з Холми, що в повітах: Замосць, Вілгорай, Грубешів, Красностав і Томашів переведено вже вибори до польської державної ради. Вибрано там поляків Фудаковського, Яблонського і кс. Маліновського. „Діло“.

Народня Рада Київщини.

„Діло“ подає з дня 14. квітня: минулого тиждя відбули ся збори Київського Губерніяльного Земства, яке zorganizувало ся на демократичних основах і прийняло назву Народньої Ради. Головою Ради збори вибрали бувшого українського міністра війни Симона Петлюру, відомого діяча і публіциста соціал-демократичного напрямку.

На зборах Ради виголосили між иншим привітні промови президент Української Центральної Ради пр. М. Грушевський, президент міністрів В. Голубович і міністер внутрішніх справ М. Ткаченко. „Діло“.

Протест бесарабських болгарів.

Київ 15. квітня. (Т.к.б.) З Одеси доносять: Представники болгарської людности в Бесарабії, яка числить 300,000 душ, вислали вчора делегацію до Софії, щоби заперестувати проти евентуального (можливого) прилучення Бесарабії до Румунії. Болгари в Бесарабії боять ся, аби їх не стрінула доля їх братів у Добруджі і не хотять бути в румунським ярмі. „Діло“.

Воєнні операції на Україні.

Німецьке повідомлення генерального штабу доносить: Дня 19. квітня, обсаджено Чаплинку і Мелітополь у Таврійській губ. Дня 21. квітня після перемоги над совітськими відділами коло Перекопу і Карт-Козака отворено дорогу до Криму. („Frank. Nachr.“, ч. 111).

Послідня німецька позичка.

З Берліну доносять дня 20. квітня: Поверхове обчислення воєнної воєної позички в Німеччині вносять 14 мільярдів 550 мільонів марок. Сьома позичка вносила 12 1/2

мільярдів, шоста 13 мільярдів. Таким робом остання позичка є найбільшою, бо вносить 14 1/2 мільярдів. Цєю позичкою німецький наряд відіє також світлу побіду. („Frankf. Zeit.“, ч. 109).

З РОСІЙСЬКОГО ЖИТТЯ.

— Руїна Петрограда під большевицьким пануванням малює ся в звідомленні народного комісара для внутрішніх справ, де він у „Правді“ подає звідомлення: Від 1. січня до 25. березня сплюндровано 44.207 помешкань і 26.317 лавок. В тім часі стверджено 574.315 оружних нападів і рабунків на вулиці. Шкода вносить 22.765.000 рублів.

— Боротьба між анархістами й большевиками ведеть ся в цілій Великоросії. Подає ся до відома про боротьбу у Вороніжі, де збомбардовано головну квартиру анархістів. Так саме в Симбірську. Анархісти хотіли захопити Ростов над Доном, та їм удало ся тільки сплюндрувати місто. Підчас розривів погубило 1000 людей.

— Монархістичний рух проявив ся серед німецьких кольтонів в Саратові і Самарі. Генерал Корнілов обсадив Катеринодар та хоче захопити Ростов. Каспійська фльота збомбардувала Ваку.

— Совет у Москві перевів наново вибори, в яких вийшло 338 большевиків, 46 прихильників большевиків, 27 лівих соціалреволюціонерів і 42 меншевиків. Начальний комісар фінансів Гукосвський подав до відома центральному Виконавчому Відлові Советів, що першого півроку видано 24 1/2 мільярдів, а де взяти на цей довг покриття, він не знає. Кредит надірвало проголошення державности банків.

— Чорноморський фльоті, яка перейшла до України, оголошено, що 170 торговельних кораблів поємноюстю 220.000 тонн є власністю російської республіки. Та увесь світ знає, що ця фльота построена з українського заліза і опалювана українським вуглем—то цей декрет російських советів має короткі руки, бо їхня власть не сягає на Чорне море.

— Розклад Великоросії на різні республіки довертують ся далі. Так, під впливом Англіїців повстає Петроградська республіка, далі Казанська республіка, татарсько-калмицька республіка, не кажучи про кавказьку і білоруську республіку, які відірвали ся від Росії.

II.

Вісти зі світа.

КИТАЙСЬКО-ЯПОНСЬКИЙ ТАЙНИЙ ДОГОВІР.

З Лондону доносить бюро Рейтера в Телсіну дня 16. квітня: Після донесення китаїських часописей заключено важний тайний договір поміж Китаєм і Японією. (Договір доторкає, мабуть, справи Сибіру і відносно до війни. Ред.) („Frank. Zeit.“, ч. 112).

СПРОТИВ ІРЛЯНДЦІВ ДО ОБОВ'ЯЗКОВОЇ ВОЄННОЇ СЛУЖБИ.

Англіїський парламент ухвалив обов'язкову воєнну службу для Ірляндії. Населення Ірляндії дає священикам і єпископам обітницю спротивити ся тому насильству. Таку обітницю одержало вже три мільони Ірляндців. Військові власті

обняли в свій заряд всі залізницї, почти і телеграфічні уряди в Ірляндії, боячись очевидно розривів. („Frank. Zeit.“ ч. 112).

НОВИЙ АВСТРІЙСЬКИЙ МІНІСТЕР ЗОВНІШНІХ СПРАВ.

На місце гр. Черніна іменовано міністром зовнішніх справ у Австрії Мадяра барона Буріяна, який був ним перед гр. Черніном. Він належить до прихильників політики гр. Тіса. Гр. Тіса відносив ся до України прихильно під умовою, що вона аречеть ся угорських Українців. Ред.) („Gen. Anz.“ ч. 89).

Війна.

(Огляд за минулий тиждень).

Німецький воєнний міністер подав на бажання головного Відлу райхстагу таке звідомлення про події на фронті: Ці успіхи можна було осягнути тільки завдяки довготривалій боротьбі, повній саможертви, з боку нашого війська на заході проти ворожої переваги в людях і матеріалі. Успіхи належать уважатися великою побідою. Від Арра до Ла-Фер переломили ся ворожі англійські лінії у глибину 60 км. Тут вняли ми 100.000 полонених і 1500 гармат. Опісля відкинули ми Французів із сильних становищ через канал Oise-Aisne і розбили Англіїців наново в битві під Арментієр, взяли 20.000 у полон, та захопили 250 гармат. Париж обстрілює ся нашими далекострійними гарматами. Мимо алях доріг доставляють ся живність, яка доповнила велика добыча засобів поживи англійського табору. Таким робом ворог зайняв загалом ці самі позиції, які мав перед тим. Щоби перемогти його, треба далі провадити боротьбу. Битва триває далі і треба мати довірре до найвщої команди.

У Фінляндії і на Україні воєнні операції переходять ся після пляну. На італійським та македонським фронті положення незмінено. На кавказьким фронті наші турецькі союзники зайняли землі, признані їм берестейським договором. В Палестині задержано англійський похід вперед, який загрожував пересування військових частин, і відкинено Англіїців ви річку Йордан. („Gen. Anz.“, ч. 112).

3 таборового життя.

У неділю, 21 квітня, в залі Народнього Дому, заходом музично-драматичного т-ва ім. Лисенка була уладжена вечірка; вступ був безплатний. Після співу Українського гимну т. Вілченко продеклямував „Катерину“ Шевченка, після чого хор в супроводі оркестри проспівав кілька пісень; вечірка закінчилась танцями українського гопака. Попередньої неділі, 16 квітня, відбулась така сама вечірка. Очевидно, т-во за браком членів, більшість котрих од'їхала на Україну, поки що не в силі дати більшого. С. Д-в.

— В суботу, 25 квітня, у великій залі мав реферат про світові події проф. Пачосвський. Він подав огляд воєнних операцій на західній фронті, змальовуючи на таблиці положення давніх і нових боєвих ліній в напрямі трьох центрів Кале, Амьєн і Париж. Перейшов опісля до російського життя, змальовував боротьбу партій вугутрі, боротьбу на Україні і Фінляндії, розпад великоруської республіки під впливом союзників на окремі республіки: петроградську, московську, біло-

руську та кавказьку. Оповів історію двох останніх республік і їхнє значіння для України. В кінці перейшов до життя Української Республіки. Головна справа нашої заграничної політики є бесарабська справа: Бесарабію анексувала Румунія без огляду на волю усього населення, якого частини бажать прилучити ся до України. Українська преса, парламент і уряд заперестували проти такого поведіння. Справу затвердження мирового договору з осередніми державами і мировий договір в Великоросію переводить ся тепер, вислаючи послів. У внутрішній політиці найважливішим питанням є скликання Українських Установчих Зборів на 12. травня (мая), де ухвалити ся основні закони Української Республіки. До пекучих справ для України і союзних держав належить земельна справа, бо все багатство України лежить в обробленню цілої плодородної землі.

25. квітня, в четвер, під проводом п.п. офіцерів, на чолі яких стоїть п. сотник (кап.) Яворський, відбув ся розділ козаків, котрі мають незабаром виїхати з транспортом на Україну, на сотні.

Зібраних на площі козаків привітав п. сотник Яворський, зазначивши в своїм привіті вагу тієї праці, до якої їдуть козаки, і висловив віру в те, що козаки сумлінно сповнять свій обов'язок що до свого народу. Зокрема потім від привітав підфіцерів, висловивши надію, що вони будуть діяльними й свідомими помічниками українських офіцерів у їхній відповідальній праці по будові будучої сили України—української армії.

Потім козаків розділено на три сотні, з таким рахунком, щоби склад сотень був губерніяльно-однотипний. Відібрано також окремо рейових (ефрейторів) і кулеметчиків.

Упорядкований транспорт козаків має негайно перейти до від'їзду в окремі бараки. Ч.

Почтова скринька.

Ком. Weidenhausen № 10559. Гроші по часопису за січень—квітень 2 марки одержано.

ШУКАЮТЬ СВОІХ.

Баман Василевич Лукіяненко з Чернігівщини, суражського повіту, погорської волости, с. Ширек шукає своїх братів—Кузьму і Пилипа Лукіянків, котрі знаходять ся в полоні в Німеччині. Просить відгукнутись на адресу „Громадської Думки“.

ТЕАТР.

НАРОДНІЙ ДІМ у таборі ВЕЦЛЯР.

У неділю 28. квітня 1918.

Музично-Драматичним Товариством ім. М. Лисенка

— БУДЕ ВИСТАВЛЕНО: —

„НЕВОЛЬНИК“

Драматичні малюнки у 5 одмінах в поєми Т. Шевченка, перероб. М. Л. КРОПІВНИЦЬКИМ.

Співни в супроводі симфонічної оркестри під орудою т. ШЕВАЛІНА.

Початок о 7 год. веч.